

Hembygdsbladet

År 2020
Nr 2

Medlemsblad för Vikingstad Hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Marianne Danielsson

Pris 20 kr
Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cederqren

Ordföranden har ordet:

Hej alla. Nu har det varit påsk , en helg som vi säkert minns som den inställda påsken. Vi i hembygdsföreningen har samlats vid hembygdsgården varje torsdag förmiddag hela tiden precis som vanligt trots virusen. Vi har förstås varit utomhus och räfsat och snyggt till vad som vi sett att det behövdes. Det är ju nödvändigt att ofta ha ett öga på gamla hus så det inte hänt något i det ofta starka blåsväder som det har varit nästan hela tiden. Många har kommit hit andra dagar också och röjt och snyggt till och kört bort ris. Det går inte att ställa in skötseln av gamla hembygdsgårdar. Vi har druckit kaffe ute, det har gått bra och varit trevligt. Gymnastiken i samhället är ju inställd, men deras Qigong grupp har tränat utomhus varje vecka vid hembygdsgården. Man börjar undra hur länge detta skall vara . Hur mycket skall vi behöva ställa in, det är ju snart sommar. Vi beräknar att öppna loppmarknaden m.m. torsdag förmiddagar i mitten av maj .

Vi syns och hörs hälsningar Marianne.

Personporträttet

Fiskhandlaren Nils Knut Söderberg vistades stor del av sitt liv i Bankebergs by i Vikingstad, som ambulerande fiskhandlare i bygden däromkring. Aktad och betrodd. Här handlar Albin Fredriksson, Bankeberg, av hans sortiment. Fotot tagit mitt för Kardells Cafè omkring 1926 av bodbiträdet och senare lanthandlare Edvin Blücher, Bankeberg.

Nils Knut Söderberg, "Ögnelod", 1863-1930 Av adliga släkten Ögnelood. Nils Knut Söderberg, en bohem och luffare med släktskap till den från Finland hörande adliga släkten Ögnelood, och som delvis försörjde sig som fiskhandlare i Vikingstad. Den 3 mars 1639 blev ryttmästaren Jakob Tomasson skjuten genom ögat av ett muskötlod vilket kom att sitta kvar i huvudet. Han adlades år 1653 och fick då namnet Ögnelood till Kutila (Liljevik) i Kolsva socken, Finland.

Detta muskötlod som satt kvar i huvudet kan eventuellt ha varit det som gav honom hans adliga namn.

Efterkommande till denne muskötskjutne adelsman hamnade i Östergötland. En av dessa var Anna Charlotta Ögnelod som fick flera barn trots att hon förblev ogift. Ett av barnen hette Nils Knut och föddes 1863. Denne Nils Knut Söderberg gick allmänt under namnet "Ögnelod" i Vikingstad och så omnämner vi honom i fortsättningen.

Trots att Ögnelod saknade pengar, bostad och ett fast arbete var han aktad och allmänt väl sedd i trakten. Ögnelod var en tid lumphandlare och hade sitt lager med gamla kläder och lump hos grenadjären Alfred Ahlm och hans hustru Anna på grenadjärtorpet 65 vid Alorp i Sjögestad socken.

En sommarmorgon när Ahlm kom ut så stod Nils Knut på logkistan och slog sina kläder i logbalken och svor. Han hade fått ohyra via sitt lumpförråd. Järnspisen värmdes upp så hårt man tordes, varefter hans kläder lades in i ugnen för att förgöra ohyran. Han fick senare andra kläder och slutade med lumphandeln. Efter detta övergick han till att sälja fisk.

Med kärra och på vintern med kälke vandrade han i bygden och sålde. Ögnelod rekvirerade sin fisk från Norrköping och Göteborg. Till Bankeberg (i dag Vikingstad) anlände fisken med järnvägen. Av den anledningen kom han att bli mera bofast i Bankeberg, trots att han egentligen tillhörde Mjölby kommun.

I början hade han sin fasta punkt i Bankebergs Mellangårds bryggghus. Vintertid låg han merendels i stall och ladugård. På sommaren låg han ibland under järnvägens godsmagasin när han kom hem sent efter förrättat värv (detta låg på plintar, ca 1 meter höga). På senare tid låg han även i SJ:s ställverk (där var en kamin) men även inne på expeditionen, ty man litade på honom. Det förekom även att han kunde få övernatta där han drog fram och var sent ute. Helst ville han ligga på golvet framför järnspisen. Då kunde han även få lite mat innan han fortsatte dagen därpå. I regel bestod hans dagliga kost av bröd, ost eller en korvbit samt en pilsner.

Många är de historier som figurerade omkring honom. Svea Ahlm, dotter till grenadjär Ahlm berättar:

"Fiska tyckte han om under tiden han uppehöll sig hos oss. En höst skulle han fiska kräftor i Kapellån, som gränsar till Alorps marker. Han köpte en kanin av Ahlm samt lånade dennes kräftburar. Burarna som han hade i en säck hade väl trasslat till sig lite och att stycka samt sätta på bete kändes väl besvärligt så han kastade kaninen i ån, tog burarna i säcken och gick hem."

Anna Jonsson från torpet Ängen under Sörstad berättar:

"En gång då han kom till Ängen sade han till mor. "Jag träffa Gustav (far) och han tyckte sillen var så fin så han tyckte ni skulle köpa två kilo." Far klagade aldrig på någon mat men den veckan tyckte han att det blev för mycket färsk sill."

Han hade nämligen aldrig träffat Ögnelod den dagen. Det fanns tydligen affärssinne även på 1920-talet." Ögnelod ville aldrig bli fotograferad. Specerihandlare Edvin Blücher som då var bodbiträde i Hilda Holmströms affär nere vid stationen, tog i smyg de kort som vi känner till.

Så småningom när åldern trängde på, slutade han med sin verksamhet. Hans kropp hade väl inte alltid varit så väl av det liv han hade levt. Då överfördes han till Mjölby som han tillhörde. Dagen därpå var han i Vikingstad igen. Då företogs samma resa ännu en gång med samma resultat. Han trivdes bäst i Bankebergs by. Efter andra resan så underhandlades med Mjölby, så han placerades i fattiggården Gunnorps Bäckgård med löfte att när det gemensamma ålderdomshemmet för Vikingstad, Rappestad och Sjögestad som var påtänkt att byggas i Vikingstads samhälle stod färdigt så skulle han åter få komma dit.

I Bäckgården trivdes han inte varför han ofta gick och drev omkring. Han blev så småningom lite virrig. En morgon i februari 1930 så vandrade han ut i bara underkläderna och tog sig ned till Vikingstads kyrka där kantor Ejnar Holm upptäckte honom och hjälpte honom in och bäddade ned honom tills han kunde återvända till ålderdomshemmet. Han ådrog sig en lunginflammation efter den färden, vilken han inte överlevde. Han avled den 28 februari 1930 och jordfästes på Vikingstads nya kyrkogård den 10 mars samma år.

Vid jordfästningen fanns representanter från fattiggården, bröderna Filip och Albin Nilse Bankebergs Mellangård, handlaren Josef Nyberg samt järnvägspersonal.

Källor:

"Jag minns från min barndom" - Minnesanteckningar av Anna Jonsson från torpet Ängen (1971-08-29)

"Historien om Nils Knut Söderberg" - Östen Allert (1987-05-10)

Båda skrifterna förvaras i original hos hembygdsföreningen och är outgivna.

Några rader om en gammal Bankebergsbo,
sådan som man minns honom kring 1900-talets första tid.

Ögnelo

Han var satt och han var senig, framåtlutad var hans gång

Konkande med kärran drog han vägen fram och många gånger var han väntad,
alla kände ju hans namn och gång

Hans levebröd var fiskaffärer I bygden där han var och fans

Mest var det sill och strömming Torsk och gädda fans ibland och mest var varan
grann

Men fick han klander för en vara då blev han sur och vred och arg

Du skulle inte ha nån fisk din lushund sporde han

Det var nog bäst vara på sin kant

Och fick han dålig fisk Då ringdes il till Göteborg
De-ä rutten fisk de-ä rutten fisk Man tordes ej man sände ann
Han skrädde ej med orden när som sinnet rann
Vem var han då väl denne man Han följt sin mor som liten sade man
När hon drog vägen fram Kanske hon sålde dukar plagg och krams
För många var den tidens liv så mödosamt
Knut Söderberg det var hans namn Men ryktet sade han var adelsman
Kanske nämnde han det själv nån gång Men få väl visste vad sen var sant
I allas mun var Ögnelo hans namn
Så levde han i bygden där han fans än låg han här än var han där
I Mellangårdens brygghus trivdes han och i SJ-s ställverk och i stall och ladugård
ibland Så var det liv varmed han drog sig fram
När så till slut hans krafter ville svika På fattighuset togs han in
Han trivdes ej ty vägen var hans visa En dag han gav sig ut på egen hand
Den vandringen den var den sista
Några vänner mötte upp Med vackra blommor I från bygden blev det
Kyrkklocksklang Som en sista hälsning till hans minne
Av Östen Allert (okänt årtal) Texten finns inramad på hembygdsgården.

Nya skogsstigen, 30 cm hårdpackat stenmjöl ca 1 m bred slingrar sig genom skogen vid Lövskogsvägen.

Two nästan färdiga hus på det nya området i östra delen av Vikingstad

1 mars 2020 Årsmöte

Hembygdsföreningen har avhållit årsmöte med ett 40-tal närvarande medlemmar. Mötesordförande Lotta Persson lotsade oss genom mötet där verksamhets- och kassaberättelse presenterades och godkändes. Så blev det val av styrelse, ordförande Marianne Danielsson omvaldes för år 2020. Tre övriga ledamöter omvaldes på två år och nyval av Sven Åke Öberg och Alf Karlsson på två år. Avgående kassören Gunnar Månson lämnar sitt uppdrag efter 17 år och kommer att avtäckas senare. Anita Thuresson och Kent Sigedal valdes till revisorer för år 2020.

Till valberedning för 2020 valdes Christer Bågenmark, Christer Sandvall och Lise-Lott Persson.

Verksamhetsplan och budgetförslag för år 2020 presenterades och godkändes. Medlemsavgiften bestämdes oförändrad till 140 Skr/år.

Efter förhandlingarna serverades kaffe och Åke Öberg, fd historielärare, höll ett föredrag om Gustaf Wilhem af Tibell, en svensk officer i Napoleons tjänst.

Vid ett konstituerande styrelsemöte valdes bl.a. Alf Karlsson till ny kassör samt Sven Åke Öberg till vice sekreterare.

Styrelsemedlemmar

Ordförande: Marianne Danielsson Tel. 070-684 23 52

Intendent: Mangårdsbyggnaden/webbansvarig/ansvarig utgivare Hembygdsbladet.

V. ordförande: Rickard Fransson Tel. 070-522 52 56

Kontaktman Hembygdsbladet.

Sekreterare: Lars Gunnar Petersson Tel. 013-80457, 070-7195930

Vice sekreterare: Sven-Åke Öberg Tel. 076 -882 00 82

Kassör: Alf Karlsson Tel. 073 -063 12 56

Ledamot Hans Persson Tel. Tel. 013-80646, 070 -557 26 11

Intendent: Bodarna och yttre miljö.

Ledamot Curt Nilsson Tel. 070- 564 24 20

Intendent: Kuskbostaden, Drängstugan, Allerts rum och trädgårdsansvarig.

Ledamot Gunnar Månson Tel. 013 - 80525, 070 825 27 67

Ledamot Weine Göransson Tel. 070-676 01 87

Ledamot Mats Olsson Tel. 013- 805 68, 070- 309 88 02

Ledamot Ulla Eliasson Tel. 070-843 72 77

Ansvarig loppmarknad.

Rakered såg och kvarn 1900-talets början. Foto från Christer Sandvall, vars far Ebbe ägde kvarnen och drev den till 1957. Sågen är riven, kvarnen bostad.

Fikapaus från arbetet på Hembygdsgården.

Kommande aktiviteter i Vikingstads Hembygdsförening

14 maj startar vi vårt sommarkafè. Vi är ute och vi följer de restriktioner som vi nu har i Sverige på grund av Coronaviruset. Eget ansvar betyder mycket för trivseln. Varje torsdag klockan 9:30 - 11:30 är kafèet öppet.

Allmänt prat om vår hembygd m.m.

Senaste nytt om våra aktiviteter läser du enklast på vår hemsida hembygd.se/Vikingstad

6 juni Nationaldagsfirande (mini)

16 augusti Friluftsgudstjänst

29 augusti Höstmarknad

oktober Hembygdsföreningen firar 60 år

28 november Julmarknad

Du är naturligtvis välkommen med artiklar och bilder som vi kan använda i kommande hembygdsbladet.

Hoppas att just Du har lite tid att hjälpa oss med underhåll av hus och inventarier. Meddela någon i styrelsen.

Nu är Bygdeband kopplat till hembygdsförbundet och åter tillgängligt på nätet.

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 140 kr/år, kontakta någon i styrelsen. Eller betala avgiften till plusgiro 46 21 40-5 Lämna namn och adress. Du som är medlem, värva gärna nya till föreningen. Vi vill se flera yngre medlemmar.

Hembygdsföreningen välkomnar alla som vill lära och värna om hembygden.

Vi reserverar oss för eventuella faktafel.

Meddela oss gärna om vad ni vill läsa eller om ni har något som ni vill att flera ska få läsa. Bilder uppskattas mycket, om vi kan få ta del av dem.

Manusstopp Nr 3 25 juli Nr 4 17 oktober

Aktivitetserna utföres i samarbete med Studieförbundet.

